

Kertomus Kotikielen Seuran 106. toimintavuodesta

Kotikielen Seuran keskeisiin toimintamuotoihin on yli 80 vuoden ajan kuulunut aikakauslehti Virittäjän julkaiseminen. Viime aikoina tämän julkaisutoiminnan taloudelliset edellytykset ovat ikävällä tavalla vaikeutuneet, kun viranomaiset ovat alkaneet tulkita Virittäjänkin kirjapainolaskut liikevaihtoverollisiksi. Vero on 16,3 % kirjapainolaskun nettosummasta, ja sitä on jouduttu maksamaan v:n 1981 alusta lähtien. Teknisesti veron tosin maksaa kirjapaino, mutta käytännössä se koituu lehden julkaisijan rasitukseksi. Näin siis valtiolta, joka toisaalta myöntää Virittäjän julkaisemiseen huomattavat vuotuisavustukset, toisaalta imee osan avustaan verona takaisin.

Tilanne on nurinkurinen myös siksi, että liikevaihtoverolakimme säätää verottomaksi kaupallisten sanoma- ja aikakaus-

lehtien myynnin ja maahantuonnin, jos nuo lehdet on tilattu vähintään kuukaudeksi. Sen sijaan sellaiset aatteelliset yhdistykset, jotka eivät harjoita liiketoimintaa — siis mm. tieteelliset seurat — joutuvat hankkimaan lehtiensä painokset kirjapainolta verolliseen hintaan. Eduskunta on tosin jo v. 1964 pyrkinyt korjaamaan tämän kohtuuttomuuden, mutta tuona vuonna tehty lainmuutos sai tieteellisten seurojen kannalta onnettoman sanamuodon. Sen mukaisesti »verotonta on myös vähintään neljä kertaa vuodessa ilmestyvän sanoma- tai aikakauslehden painoksen myynti aatteelliselle yhdistykselle, joka harjoittamatta liiketoimintaa julkaisee sanoma- ja aikakauslehteä pääasiassa jäseniään tai jäsenyhdistystensä jäseninä olevia luonnollisia henkilöitä varten, samoin kuin sellaisen lehden maahantuonti». Virittäjän osalta veroviranomaiset ovat pitäneet ratkaisevana liikevaihtoverotuksen syynä sitä, että lehden painoksesta menee Kotikielen Seuran jäsenille vähemmän kuin puolet. Tästä syystä Kotikielen Seuran ei katsota julkaisevan Virittäjää »pääasiassa jäseniään tai jäsenyhdistystensä jäseninä olevia luonnollisia henkilöitä varten», kuten laki siis vaatii.

Kotikielen Seuran johtokunta ja Virittäjän toimitus ovat pyrkineet korjaamaan Virittäjän liikevaihtoveroasiaa lähinnä kahdella tavalla. Toisaalta on yritetty saada mahdollisimman moni Virittäjän tilaaja seuran jäseneksi tarjoamalla lehteä alennettuun hintaan niille, jotka samalla maksavat Kotikielen Seuran jäsenmaksun, ja toisaalta on pyritty vaikuttamaan lainsäädäntöön. Tätä varten seura on ehdottanut Tieteen keskustoimikunnalle, että se esittäisi verohallitukselle toimiin ryhtymistä nykyisen liikevaihtoverolain muuttamiseksi siten, että tieteellisten aikakauslehtien verotus poistuisi. Koska Virittäjän painoksesta suuri osa menee julkisiin kirjastoihin, tutkimuslaitoksiin ja ulkomaille (niin tilauksesta kuin vaihtonakin), ei ole luultavaa, että lehden levikistä valtaosa keskittyisi lähivuosina Kotikielen Seuran jäsenille. Lehden tilaamista ei ole myös-

Katsauksia

kään haluttu panna Kotikielen Seuran jäsenyyden suoranaiseksi ehdoksi. Näin ollen näyttää siltä, että toivo Virittäjän muuttumisesta verottomaksi on ensi sijassa mahdollisen lainmuutoksen varassa.

Sadantenakuudentena toimintavuotenaan Kotikielen Seuralla on ollut viisi kokousta, joissa on käynyt yhteensä 151 henkeä. Kokouksissa on pidetty seuraavat esitelmät:

14. maaliskuuta 1981, vuosikokouksessa, esimies professori TERHO ITKONEN: »*Laaja, lavea, lakea ja laakea*» (julkaistaan Virittäjän 2. vihkossa 1982).

7. toukokuuta maisteri KLAUS LAALO: »Nykysuomen kaksitavuisten nominien vartalotyypeistä» (julkaistiin Virittäjän 1. vihkossa 1982).

8. lokakuuta maisteri MERJA SORSAKIVI: »Infinitiivijärjestelmän muutoksia Helsingin puhekielessä».

26. marraskuuta maisteri MARJATTA PALANDER: »Havaintoja nuoren polven murteenkäytöstä ja -tuntemuksesta» (julkaistaan Virittäjän 2. vihkossa 1982).

28. tammikuuta 1982 esimies professori EERO KIVINIEMI: »Nimipäiväkalenterin ajantasaistamisesta».

Seuran esimiehenä on toiminut professori EERO KIVINIEMI, ensimmäisenä varaesimiehenä professori HEIKKI PAUNONEN, toisena varaesimiehenä tohtori SILVA KIURU, sihteerinä dosentti TAPANI LEHTINEN, varasihteerinä kandidaatti HEIKKI HURTTA, rahastonhoitajana maisteri KAISU JUUSELA, tilintarkastajina maisteri MATTI VILPPULA ja lainopin kandidaatti MAUNO TURUNEN sekä varatilintarkastajina apulaisprofessori TAUNO SÄRKKÄ ja ekonomi JUKKA SILVOLA.

Seurassa oli 156 jäsenmaksunsa maksanutta vuosijäsentä, kunniaesimies, seitsemän kunniajäsentä ja yksi kannattajajäsen.

Sanakirjasäätiön valtuuskunnassa seura on edustanut professori TERHO ITKONEN. Kansallisten kielten ja kulttuurimuotojen tutkimuksen keskusliiton vuosikokouksessa seuran edustajana oli professori EERO KIVINIEMI.

August Ahlqvistin, Yrjö Wichmannin, Kai Donnerin ja Artturi Kanniston rahastojen lautakunta, johon ovat kuuluneet Suomalais-ugrilaisen Seuran edustajina professorit MIKKO KORHONEN, AULIS J. JOKI ja PERTTI VIRTARANTA sekä Kotikielen Seuran edustajina professorit TERHO ITKONEN ja EERO KIVINIEMI, on 10. maaliskuuta 1982 päättänyt antaa 5 000 markan palkinnon tohtori AILA MIELIKÄISELLE hänen väitöskirjastaan Etelä-Savon murteiden äännehistoria I.

Lauri Kettusen rahaston lautakunta, johon ovat kuuluneet professori EERO KIVINIEMI, professori SEPPO SUHONEN ja dosentti TAPANI LEHTINEN, on 10. maaliskuuta 1982 päättänyt julistaa Helsingin yliopiston opiskelijain haettavaksi 1 000 mk yhtenä tai kahtena stipendinä viron kielen opiskelua ja tutkimusta, esim. Viroon tehtävää opintomatkaa varten.

E. A. Saarimaan rahaston lautakunta, johon ovat kuuluneet professori EERO KIVINIEMI, professori HEIKKI PAUNONEN, tohtori SILVA KIURU ja dosentti TAPANI LEHTINEN, on 10. maaliskuuta 1982 päättänyt antaa 500 mk:n palkinnon KAZUTO MATSUMURALLE (Tokio) hänen artikkelistaan »Ruotsiin muuttajan muuttaminen Ruotsiin» (Virittäjä 1980 s. 230—242).

Tammi—maaliskuussa 1981 seura järjesti yhdessä Helsingin ensimmäisen suomalaisen tyttöoppilaitoksen entiset oppilaat ry:n (Hesteon) kanssa koululaisslangin keruukilpailun Helsingin 2. normaalikoulun oppilaille. Kilpailu tuotti n. 4 000 sanalippua, 53 slangikirjoitusta ja yhteensä n. yhden tunnin slangiaänitteitä. Kilpailukustannukset peitettiin Hesteon koululaiskielirahaston korkovaroista, joita kului yhteensä 2 533,35 mk. Rahaston tuottoa on koottu tähän tarkoitukseen useiden vuosien ajan.

Seura on toivottanut onnea yliopistonlehtori EEVA NIINIVAARALLE hänen 80-vuotispäivänään 21. joulukuuta 1981, dosentti PAULA PALMEOSILLE (Tartto) hänen 70-vuotispäivänään 18. marraskuuta 1981, professori AIMO TURUSELLE hänen 70-vuotispäivänään 25. helmikuuta 1982 ja Suoma-

laiselle lääkäriseuralle Duodecimille sen 100-vuotispäivänä 18. marraskuuta 1981.

Aikakauslehti Virittäjä ilmestyi vuonna 1981 neljänä vihkona, joissa oli yhteensä XII + 402 sivua. Lehden päätoimittajana on ollut professori TERHO ITKONEN ja toimitussihteereinä maisterit ANNELI LIEKO ja PIRJO MIKKONEN. Taloudenhoitajana on huhtikuun loppuun 1981 ollut lisensiaatti RITVA LIISA PITKÄNEN ja toukokuun alusta maisteri LEENA SARVAS; taloudenhoitajaa on avustanut merkonomi KAARINA ELOMAA. Lisäksi toimitukseen ovat kuuluneet apulaisprofessori PÄIVI RINTALA Äidinkielen opetus -osaston toimittajana ja maisteri KAISU JUUSELA kirjallisuusosaston toimittajana. Seura on kutsunut professori SEPPO SUHOSEN Virittäjän toimitusneuvostoon. Toimitusneuvostoon on asemansa perusteella vuosikokouksesta lähtien kuulunut myös tohtori SILVA KIURU.

Virittäjän tulot olivat v. 1981 yhteensä 135 326,81 mk ja menot 138 342,57 mk. Alijäämä on siis 3 015,76 mk. Valtion avustus on ollut 62 000 mk, ja lisäksi seura on saanut Virittäjän julkaisemiseen Alfred Kordelinin säätiöltä avustusta 7 000 mk. Tilausmaksuja on karttunut 64 012,01 mk. Suurimmat menot ovat koituneet painatuksesta (liikevaihtoveroineen 102 498,40 mk), postituksesta (14 359,72 mk) sekä palkoista ja palkkioista (sosiaaliturvamaksuineen 19 560 mk).

Seuran omat menot olivat 4 492,64 mk ja tulot 4 670,29 mk. Vuoden 1981 ylijäämä on 177,65 mk.

Helsingissä 14. maaliskuuta 1982

TAPANI LEHTINEN
Kotikielen Seuran sihteeri